

QUICKSCAN FLORA EN FAUNA

TOLWEG 9

TE PUTTEN

GEMEENTE PUTTEN

- ✿ Bodem
- ✿ Waterbodem
- ✿ Water
- ✿ Archeologie
- ✿ Ecologie
- ✿ Milieu

Ecologie

Quickscan flora en fauna Tolweg 9 te Putten in de gemeente Putten

Opdrachtgever	Fam. L. Hoebert Tolweg 9 3881 SX Putten
Project	PUT.DBL.ECO1
Rapportnummer	15015077
Versienummer	D1
Status	Eindrapportage
Datum	30 maart 2015
Vestiging	Doetinchem
Opsteller	Ing. K. Wopereis
Paraaf	
Kwaliteitscontrole	Ing. L. Hunink-Verwoerd
Paraaf	

Kwaliteitszorg

Econsultancy is lid van het Netwerk Groene Bureaus (NGB). Het NGB is een vereniging van ecologische advies- en onderzoeksbureaus die werkt aan de kwaliteit van advisering gericht op natuur, landschap, water, milieu en ruimte en die de belangen behartigt van groene adviesbureaus. Het Netwerk hanteert een gedragscode die opdrachtgevers en andere belanghebbenden een basis biedt om de leden aan te spreken op de kwaliteit van hun werk.

Betrouwbaarheid

Dit onderzoek is op zorgvuldige wijze uitgevoerd conform de toepasselijke en van kracht zijnde regelgeving ten aanzien van natuurwetgeving. Het onderzoek betreft een momentopname en geeft een inschatting van de geschiktheid van de onderzoekslocatie voor beschermde soorten. Het incidenteel voorkomen van beschermde soorten is echter nooit met zekerheid te voorspellen. Econsultancy accepteert op voorhand geen aansprakelijkheid ten aanzien van mogelijke beslissingen die de opdrachtgever naar aanleiding van het door Econsultancy uitgevoerde onderzoek neemt.

In het algemeen kan gesteld worden dat een quickscan geldig is voor een periode van 2 tot 3 jaar, tenzij in deze periode de ecologische omstandigheden wezenlijk zijn veranderd en/of de Flora- en faunawet dan wel inzichten hieromtrent zijn gewijzigd. Bij uitstel van de uitvoering van een project met meer dan 3 jaar verdient het de aanbeveling de resultaten van de quickscan opnieuw te toetsen.

INHOUDSOPGAVE

1	INLEIDING	1
2	GEBIEDSBESCHRIJVING	2
2.1	Huidig gebruik onderzoekslocatie en omgeving.....	2
2.2	Ligging ten opzichte van beschermde gebieden	4
2.3	Toekomstig gebruik van de onderzoekslocatie en voorgenomen ingrepen	5
3	ONDERZOEKSMETHODIEK	6
4	TOEPASSING VAN DE NATIONALE NATUURWETGEVING	7
4.1	Inleiding	7
4.2	Flora- en faunawet.....	7
4.3	Gebiedsbescherming.....	10
5	AANGETROFFEN EN TE VERWACHTEN BESCHERMDE SOORTEN	11
5.1	Inleiding	11
5.2	Vogels.....	11
5.3	Vleermuizen.....	12
5.4	Overige zoogdieren	13
5.5	Reptielen, amfibieën en vissen.....	14
5.6	Ongewervelden.....	14
5.7	Vaatplanten.....	14
6	TOETSING AAN WET- EN REGELGEVING	15
6.1	Inleiding	15
6.2	Flora- en faunawet.....	15
6.2.1	Broedvogels.....	15
6.2.2	Vleermuizen.....	16
6.2.3	Overige zoogdieren en amfibieën	16
6.2.4	Overige soort(groep)en	17
6.3	Gebiedsbescherming.....	17
6.3.1	Juridisch Kader.....	17
6.3.2	Toetsing Ecologische Hoofdstructuur/ Gelders Natuurnetwerk	19
6.4	Algehele conclusie toetsing EHS.....	21
7	SAMENVATTING EN CONCLUSIES.....	23

1 INLEIDING

Econsultancy heeft van de familie L. Hoebert, via DBL Architectenbureau, opdracht gekregen voor het uitvoeren van een quickscan flora en fauna aan de Tolweg 9 te Putten in de gemeente Putten.

De quickscan flora en fauna is uitgevoerd in het kader van een bestemmingsplanwijziging.

De quickscan flora en fauna heeft als doel in te schatten of er op de onderzoekslocatie planten- en diersoorten aanwezig of te verwachten zijn die volgens de Flora- en faunawet een beschermde status hebben en die mogelijk verstoring kunnen ondervinden door de voorgenomen ingreep. Tevens is beoordeeld of de voorgenomen ingreep invloed kan hebben op gebieden die volgens de Natuurbeschermingswet 1998 zijn beschermd, of deel uitmaken van de Ecologische Hoofdstructuur (EHS).

Econsultancy is lid van de branchevereniging "Netwerk Groene Bureaus" en werkt volgens de door het Netwerk opgestelde gedragscode en protocollen. In dat kader verklaart Econsultancy ten behoeve van de onderzoekslocatie niet eerder betrokken te zijn geweest voor ecologische advisering of ecologisch onderzoek.

Voor zover bij de opdrachtgever bekend, is er niet eerder ecologisch onderzoek op de onderzoekslocatie uitgevoerd.

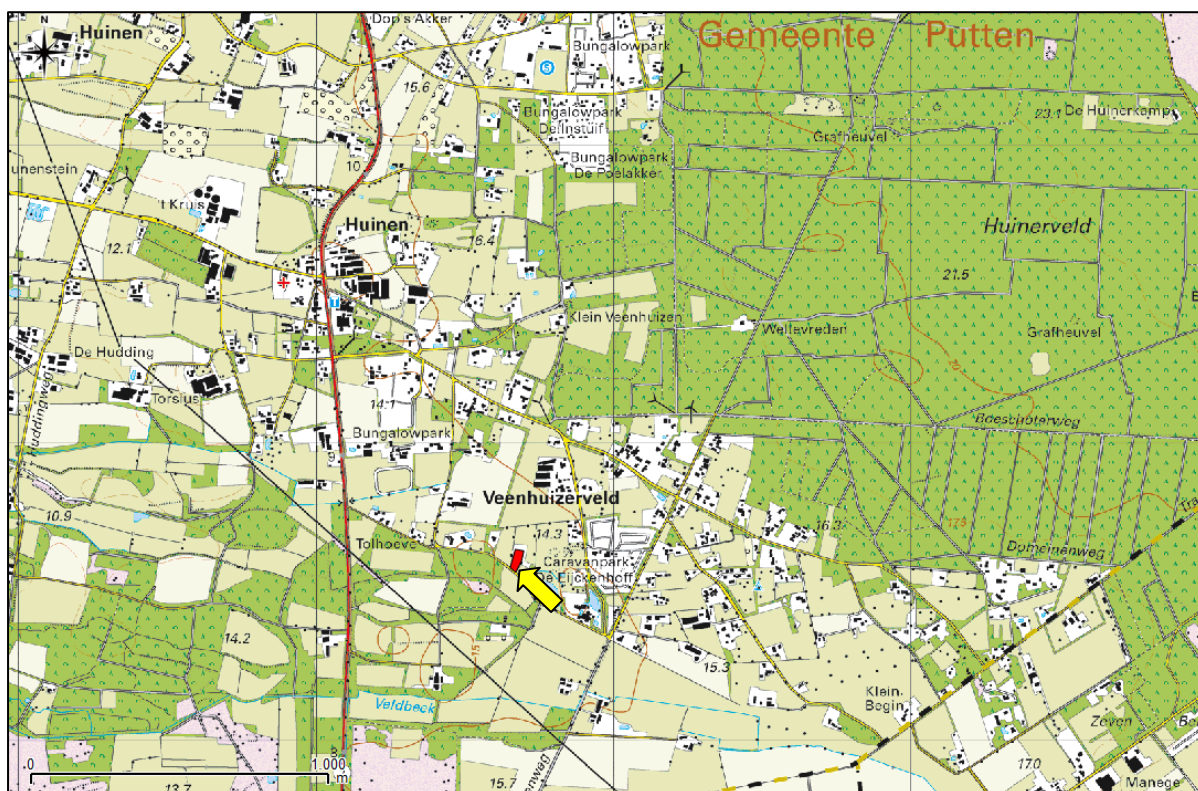
2 GEBIEDSBESCHRIJVING

2.1 Huidig gebruik onderzoekslocatie en omgeving

De onderzoekslocatie ($\pm 2.585 \text{ m}^2$) ligt aan de Tolweg 9 in het gehucht Veenhuizerveld, circa 4,5 kilometer ten zuiden van de kern van Putten, in de gemeente Putten.

In figuur 1 is de topografische ligging van de onderzoekslocatie weergegeven.

Volgens de topografische kaart van Nederland, kaartblad 32 F, (schaal 1:25.000) zijn de coördinaten van het midden van de onderzoekslocatie $X = 170.670$, $Y = 469.600$.

Figuur 1. Topografische ligging van de onderzoekslocatie.

De onderzoekslocatie betreft een agrarisch erf en is bebouwd met enkele agrarische schuren/ bijgebouwen en een woning. De bijgebouwen zijn opgebouwd uit steen of hout en voorzien van golf- of dakplaten. Het woonhuis is opgebouwd uit steen en voorzien van een pannen dak. De bijgebouwen zijn in gebruik als opslag en als paardenstalling. Aan de voorzijde van de woning is de grond in gebruik als tuin. Hier is grotendeels gazon aanwezig en enige struikbegroeiing en een solitaire spar. Verder is het erf verhard rond de bebouwing. De gronden rondom de bebouwing zijn in gebruik als paardenweide, rijbak en agrarisch grasland. In de directe omgeving, langs de randen van de percelen, bevinden zich houtwallen (o.a. eik, els) een knotwilgensingel en greppels.

Langs de zuidzijde van de onderzoekslocatie is de Tolweg gelegen. De overige zijden grenzen aan omliggende agrarische percelen. In figuur 2 is een luchtfoto van de onderzoekslocatie en de directe omgeving weergegeven. De figuren 3 t/m 8 geven een impressie van de onderzoekslocatie, middels foto's die zijn genomen tijdens het veldbezoek.

Figuur 2. Luchtfoto onderzoekslocatie en directe omgeving.

Figuur 3. Vooraanzicht onderzoekslocatie met links het woonhuis.

Figuur 4. Schuur opgebouwd uit hout.

Figuur 5. Stenen schuur in gebruik als paardenstalling.

Figuur 6. Binnenzijde paardenstalling.

Figuur 7. Schuur middendeel erf.

Figuur 8. Houtwal en greppel langs perceelsrand.

2.2 Ligging ten opzichte van beschermde gebieden

Natura 2000

De onderzoekslocatie is niet gelegen binnen de grenzen, of in de directe nabijheid van een gebied dat aangewezen is als Natura 2000. Het meest nabijgelegen Natura 2000-gebied, de Veluwe, bevindt zich op circa 460 meter afstand ten noordoosten van de onderzoekslocatie.

Ecologische Hoofdstructuur (EHS) Gelders Natuurnetwerk (GNN)

De EHS binnen Gelderland wordt gerealiseerd binnen het Gelders Natuurnetwerk. De onderzoekslocatie maakt onderdeel uit van de EHS. De onderzoekslocatie is gelegen in de Groene Ontwikkelingszone (GO). In de directe omgeving zijn eveneens gebieden die aangewezen zijn als Groene Ontwikkelingszone en Gelders Natuurnetwerk.

In figuur 9 is de ligging van de onderzoekslocatie in de EHS en ten opzichte van het Natura 2000-gebied de Veluwe weergegeven.

Beschermde Natuurmonumenten

De onderzoekslocatie is niet gelegen in de directe nabijheid van een gebied dat aangewezen is als beschermd natuurmonument.

Figuur 9. Ligging onderzoekslocatie in en ten opzichte van de EHS (donkergroen GNN, lichtgroen GO) en ten opzichte van Natura 2000 (gearceerd).

2.3 Toekomstig gebruik van de onderzoekslocatie en voorgenomen ingrepen

De initiatiefnemer is voornemens de huidige bebouwing op het perceel te slopen waarbij de bedrijfswoning wordt verplaatst, vervolgens zal er 1 extra woning met bijgebouwen worden gerealiseerd. De bebouwing wordt gerealiseerd binnen het huidige bouwblok. Ten behoeve van de ingreep worden geen bomen gekapt en vinden geen dempwerkzaamheden plaats. Mogelijk dat de solitaire boom in de tuin van het woonhuis wordt gekapt.

In figuur 10 is een tekening opgenomen van de toekomstige situatie van de onderzoekslocatie.

Figuur 10. Toekomstige situatie onderzoekslocatie (bron: DBL architectenbureau).

3 ONDERZOEKSMETHODIEK

Het onderzoek is uitgevoerd middels het verrichten van een veldbezoek en een bureauonderzoek. Op deze wijze is inzicht verkregen in de aanwezigheid van geschikt habitat en de daarbij te verwachten beschermde soorten, gesitueerd op of nabij de onderzoekslocatie.

Het veldbezoek is afgelegd op 11 maart 2015. Tijdens dit veldbezoek is de gehele onderzoekslocatie, alsmede de directe omgeving beoordeeld. Gedurende het veldbezoek is gelet op de mogelijke aanwezigheid van beschermde en bedreigde soorten op basis van het aanwezige habitat.

Vanwege de aanwezigheid van donkere ruimten en zolders is er met behulp van onder andere een zaklantaarn gezocht naar de aanwezigheid van vaste rust- en verblijfplaatsen van vleermuizen, overige zoogdieren en vogels.

Verder is aan de hand van verspreidingsatlassen, andere standaardwerken en op basis van “expert judgement” nagegaan welke bijzondere planten- en diersoorten er voor kunnen komen op de onderzoekslocatie en zijn omtrent gebiedsbescherming gegevens van de provincie Gelderland geraadpleegd.

Het gebruik van openbare bronnen als waarneming.nl is voor zakelijke gebruikers niet toegestaan. Werknemers van een adviesbureau, ambtenaren, terreinbeheerders, ZZP-ers, stagiairs en onderzoekers vallen onder de definitie van zakelijk gebruikers.

Verspreidingsgegevens van soorten zijn veelal weergegeven op kilometerhokniveau (1 x 1 kilometer) of op uurhokniveau (5 x 5 kilometer). Aangezien met de schaal van kilometerhokken of uurhokken een groter gebied wordt beschouwd dan alleen de onderzoekslocatie, betekent dit niet dat de kritische soorten ook daadwerkelijk voorkomen binnen de begrenzing van de onderzoekslocatie. Verder zijn sommige verspreidingsgegevens niet erg actueel. Dit betekent dat de meest recente verspreidingsgegevens reeds verouderd kunnen zijn. De meeste te gebruiken gegevens vormen daarom geen uitsluitel over het aantal soorten en type waarneming van een soort in het betreffende gebied, maar enkel een indicatie over het voorkomen.

De quickscan flora en fauna is een toets van de ecologische potenties van de onderzoekslocatie en betreft geen volwaardig soort(en) specifiek onderzoek. Er zijn in het onderhavige onderzoek geen inventarisaties uitgevoerd van soorten en soortgroepen. Een ecologische inventarisatie beslaat meerdere veldbezoeken gedurende de voor de soortgroep meest gunstige periode van het jaar.

4 TOEPASSING VAN DE NATIONALE NATUURWETGEVING

4.1 Inleiding

Dit hoofdstuk geeft achtergrondinformatie over de natuurwetgeving waaraan de voorgenomen ingreep op de onderzoekslocatie wordt getoetst. Er wordt een globale toelichting gegeven ten aanzien van potentiële overtredingen van de Flora- en faunawet bij de meest voorkomende soorten en soortgroepen. Dit hoofdstuk is niet toegespitst op de situatie op de onderzoekslocatie, maar geeft enkel een beschrijving van de vigerende wetgeving.

4.2 Flora- en faunawet

De Europese natuurwetgeving is in Nederland, op het gebied van de soortbescherming, uitgewerkt in de Flora- en faunawet. Deze wet heeft tot doel alle in Nederland in het wild voorkomende planten- en diersoorten te beschermen en in stand te houden. Om dit doel te bereiken, bevat de wet een aantal verbodsbepalingen (zie tabel I). Hierbij wordt het zogenaamde “nee, tenzij...” principe gehanteerd. Dit wil zeggen dat activiteiten met een (potentieel) schadelijk effect op beschermde soorten in principe verboden zijn (“nee”). Van dit verbod kan echter onder voorwaarden (“tenzij”) afgeweken worden door ontheffingen of vrijstellingen.

Tabel I. Verbodsbepalingen Flora- en faunawet

Artikel 8	Het is verboden planten, behorende tot een beschermde inheemse plantensoort, te plukken, te verzamelen, af te snijden, uit te steken, te vernielen, te beschadigen, te ontwortelen of op enigerlei andere wijze van hun groeiplaats te verwijderen.
Artikel 9	Het is verboden dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te doden, te verwonden, te vangen, te bemachtigen of met het oog daarop op te sporen.
Artikel 10	Het is verboden dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, opzettelijk te verontrusten.
Artikel 11	Het is verboden nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te beschadigen, te vernielen, uit te halen, weg te nemen of te verstoren.

Voor de Flora- en faunawet geldt dat vaste rust- en verblijfplaatsen van bepaalde soorten zijn beschermd. De Flora- en faunawet maakt onderscheid in drie beschermingscategorieën. Iedere categorie heeft zijn eigen ontheffingsmogelijkheden en toetsingscriteria. Hierbij vallen vogels onder een aparte categorie.

Tabel II. Soortbeschermingscategorieën Flora- en faunawet

Tabel 1 algemeen beschermde soorten
Voor de soorten in Tabel 1 van de Flora- en faunawet geldt, bij ruimtelijke ontwikkeling en inrichting, bestendig beheer en onderhoud en bestendig gebruik, een vrijstelling van de verbodsbepalingen van de Flora- en faunawet. Voor deze activiteiten hoeft geen ontheffing in het kader van artikel 75 aangevraagd te worden. Voorbeelden zijn: ree, haas konijn, egel, bruine kikker, gewone pad, wijngaardslak, brede wespenorchis, grote kaardenbol
Tabel 2 overige beschermde soorten
Voor de soorten in Tabel 2 van de Flora- en faunawet dient bij overtreding van de verbodsbepalingen een ontheffing aangevraagd te worden. Echter indien er volgens een door het Ministerie van EZ goedgekeurde gedragscode gewerkt wordt, geldt er bij ruimtelijke ontwikkeling en inrichting, bestendig beheer en onderhoud en bestendig gebruik, een vrijstelling van de verbodsbepalingen en hoeft er geen ontheffing aangevraagd te worden. De ontheffingaanvraag wordt getoetst aan het criterium ‘doet geen afbreuk aan gunstige staat van instandhouding van de soort’ (‘lichte toets’). Voorbeelden zijn: eekhoorn, steenmarter, kleine modderkruiper, gele helmblom, steenbreekvaren, tongvaren, maretak

Tabel 3 strikt beschermde soorten

Voor de soorten van Tabel 3 van de Flora- en faunawet dient bij overtreding van de verbodsbepalingen bij alle activiteiten (waaronder ruimtelijke ontwikkeling en inrichting) een ontheffing aangevraagd te worden. In een zeer beperkt aantal gevallen kan er op basis van een door het Ministerie van EZ goedgekeurde gedragscode een vrijstelling verleend worden voor de ontheffingsverplichting bij een zeer beperkt aantal activiteiten.

De ontheffingaanvraag wordt getoetst aan een drietal criteria (uitgebreide toets). Bij de uitgebreide toets dient aan alle afzonderlijke criteria te worden voldaan. De criteria zijn als volgt: de activiteiten of werkzaamheden doen geen afbreuk aan gunstige staat van instandhouding van de soort, er is geen andere bevredigende oplossing (alternatief) voor de geplande activiteiten of werkzaamheden, die minder schade oplevert voor de betreffende soort en er moet sprake zijn van een bij de wet genoemd belang.

Voorbeelden zijn: das, waterspitsmuis, alle vleermuissoorten, rugstreeppad, boomkikker, kamsalamander

Bij een quickscan flora en fauna wordt in beeld gebracht of er (potentiële) vaste rust- of verblijfplaatsen aanwezig zijn van de soorten uit de verschillende beschermingscategorieën. Vervolgens wordt beoordeeld of de voorgenomen ingreep verstorend kan zijn en of nader onderzoek noodzakelijk wordt geacht. Broedvogels en vleermuizen zijn soortgroepen uit de strengste beschermingscategorie. Voor de overige soortgroepen is de beschermingsstatus afhankelijk van de soort.

Broedvogels

Alle broedende inheemse vogels en hun nesten zijn wettelijk strikt beschermd en qua beschermingsregime te vergelijken met Tabel 3 van de Flora- en faunawet. Broedvogels vallen onder een aparte beschermingsgroep en zijn ingedeeld in een vijftal beschermingscategorieën (Aangepaste beoordeling ontheffing ruimtelijke ingrepen, Dienst Regelingen, 2009). Zie tabel III voor een indeling van de bescherming van broedvogels.

Tabel III. Beschermingscategorieën aangepaste beoordeling ontheffing ruimtelijke ingrepen.

Broedvogels		
Voor vogels geldt dat er altijd een ontheffing aangevraagd dient te worden. Indien activiteiten plaatsvinden waarbij verbodsbepalingen worden overtreden ten aanzien van (broed)vogels dient er een uitgebreide toets, zoals beschreven bij Tabel 3 Flora- en faunawet toegepast te worden. Bij broedvogels kan een overtreding in de meeste gevallen gemakkelijk voorkomen worden door de werkzaamheden buiten het broedseizoen uit te voeren.		
Beschermingscategorie 1	nesten jaarrond beschermd, ook buiten broedseizoen	Nesten die, behalve gedurende het broedseizoen als nest, buiten het broedseizoen in gebruik zijn als vaste rust- en verblijfplaats (voorbeeld: steenuil).
Beschermingscategorie 2		Nesten van koloniebroeders die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing of biotoop. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar (voorbeeld: roek, gierzwaluw en huismus).
Beschermingscategorie 3		Nesten van vogels, zijnde geen koloniebroeders, die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar (voorbeeld: ooievaar, kerkuil en slechtvalk).
Beschermingscategorie 4		Vogels die jaar in jaar uit gebruik maken van hetzelfde nest en die zelf niet of nauwelijks in staat zijn een nest te bouwen (voorbeeld: boomvalk, buizerd en ransuil).
Beschermingscategorie 5	Nesten jaarrond beschermd als zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen	Nesten van vogels die weliswaar vaak terugkeren naar de plaats waar zij het jaar daarvoor hebben gebroed of de directe omgeving daarvan, maar die wel over voldoende flexibiliteit beschikken om, als de broedplaats verloren is gegaan, zich elders te vestigen.
Overige broedvogels ("algemeen" voorkomen-de broedvogels)	Nesten die <i>niet</i> het hele jaar door zijn beschermd; enkel binnen broedseizoen.	Vogels die elk broedseizoen een nieuw nest maken of in staat zijn een nieuw nest te maken. De vogelnesten voor eenmalig gebruik.

Vleermuizen

Alle in Nederland voorkomende vleermuissoorten genieten zowel binnen de Flora- en faunawet als binnen de Natuurbeschermingswet een strikte bescherming. Alle vleermuissoorten staan vermeld in bijlage IV van de Europese Habitatrichtlijn. Dit betekent dat ze beschermd zijn tegen verstoring van vaste rust- en verblijfplaatsen. Onder deze vaste rust- en verblijfplaatsen wordt verstaan: "het gehele systeem waarvan een populatie gebruik maakt tijdens de jaarcyclus van de soort". Dit houdt in dat niet alleen alle verblijfplaatsen maar ook de verbindingen hiertussen (vliegroutes) en de foerageergebieden bescherming genieten.

Vleermuizen zijn streng beschermd omdat ze erg kwetsbaar zijn. De afgelopen vijftig jaar zijn sommige soorten erg zeldzaam geworden of geheel verdwenen. Wanneer overwinterende dieren worden verstoord, is de kans groot dat ze sterven omdat ze dan teveel van hun vetreserve gebruiken. Maar al te vaak worden bomen gekapt en oude gebouwen gerenoveerd of gesloopt. Als zich hierin een vleermuiskolonie bevindt, heeft dat negatieve gevolgen voor de vleermuisstand op lokaal niveau. Omdat ze meestal maar één jong per jaar krijgen, kan herstel erg lang duren. Vleermuizen kunnen zelf geen verblijfplaatsen maken en zijn dus afhankelijk van bestaande verblijfplaatsen. Daarnaast hebben ingrepen in het landschap ook negatieve gevolgen doordat foerageergebieden en vliegroutes, waar vleermuizen jaren achtereen gebruik van maken, verdwijnen. De impact die een ingreep kan hebben verschilt sterk per situatie en per soort waardoor meestal gedetailleerde gegevens nodig zijn om een passend advies te geven.

Algemene Zorgplicht

De algemene zorgplicht houdt in dat een ieder die redelijkerwijs kan vermoeden dat door zijn handelen nadelige gevolgen voor de flora en fauna kunnen ontstaan, verplicht is dergelijk handelen achterwege te laten of maatregelen te nemen om de nadelige gevolgen te voorkomen. Zo kan er bijvoorbeeld rekening worden gehouden met amfibieën en kleine zoogdieren worden wanneer materialen en houtstapels, waaronder de dieren verblijven, worden verwijderd.

Tabel IV. Algemene Zorgplicht

Algemene Zorgplicht (artikel 2)
Een belangrijk uitgangspunt binnen de Flora- en faunawet is dat op elke burger de plicht rust om voldoende zorg in acht te nemen voor alle in het wild levende planten en dieren en hun directe leefomgeving. Dit houdt in dat iedereen zich dient in te spannen om de nadelige gevolgen voor een soort te voorkomen, te beperken of ongedaan te maken. De zorgplicht is te allen tijde van toepassing, ook al vindt er geen overtreding van een verbodsbepaling plaats.

De algemene zorgplicht is in de meeste gevallen voornamelijk van toepassing op beschermde soorten die staan vermeld in Tabel 1 van de Flora- en faunawet. Dit betreffen algemeen voorkomende soorten, waarvoor bij ruimtelijke ontwikkeling een vrijstelling geldt. Indien er aanleiding is maatregelen te nemen ten aanzien van de zorgplicht, zal dat voor de betreffende soortgroep worden aangegeven.

4.3 Gebiedsbescherming

De quickscan flora en fauna toetst voornamelijk aan de Flora- en faunawet. Indien een plangebied in of nabij een gebied is gelegen dat tot de EHS behoort of onder de Natuurbeschermingswet valt, dient te worden bepaald of er een effect valt te verwachten. Bij een toetsing aan de Natuurbeschermingswet spelen vaak andere facetten mee, zoals de aanwezige doelsoorten en kernwaarden van het betreffende beschermde gebied.

Natuurbeschermingswet 1998; Natura 2000

De Natuurbeschermingswet 1998 heeft tot doel bijzondere natuurgebieden in Nederland te beschermen en in stand te houden. De wet omvat onder andere de richtlijnen van de Europese Habitat- en Vogelrichtlijn ten aanzien van gebiedsbescherming. Doordat de Habitatrichtlijn en de Vogelrichtlijn beide zijn opgenomen in de Natura 2000-wetgeving, zijn de termen “Habitatrichtlijngebied” en “Vogelrichtlijngebied” komen te vervallen. Natura 2000 is een samenhangend netwerk van beschermde natuurgebieden op het grondgebied van de Europese Unie. Handelingen die een negatieve invloed hebben op gebieden die binnen dit netwerk vallen, worden slechts onder strikte voorwaarden toegestaan. Een vergunning is vereist. Door middel van het Nederlandse vergunningsstelsel wordt een zorgvuldige afweging gewaarborgd. De vergunningen zullen beoordeeld en afgegeven worden door het Ministerie van Economische Zaken (via Rijksdienst voor Ondernemend Nederland) of door de Provincie.

Natuurbeschermingswet 1998; Beschermde Natuurmonumenten

Beschermde Natuurmonumenten zijn gelegen buiten de Natura 2000-gebieden. Met de inwerkingtreding van de Natuurbeschermingswet 1998 is het onderscheid tussen Staats- en Beschermde Natuurmonumenten opgeheven en gewijzigd in Beschermde Natuurmonumenten en zijn (delen van) Beschermde Natuurmonumenten die overlappen met Natura 2000-gebieden komen te vervallen. Het beschermingsregime voor Beschermde Natuurmonumenten betreft het verbod om zonder vergunning handelingen te verrichten die schadelijk kunnen zijn voor de te beschermen waarden van een natuurmonument, zoals natuurschoon en de natuurwetenschappelijke betekenis ervan. Ontwikkelingen zijn wel mogelijk als door het Ministerie of de Provincie een vergunning is verleend.

Ecologische hoofdstructuur (EHS), Gelders Natuurnetwerk(GNN)

De Nederlandse Ecologische Hoofdstructuur (EHS) is een netwerk van gebieden dat planten- en diersoorten in staat stelt zich door en tussen verschillende natuurgebieden te verplaatsen. Het netwerk moet voorkomen dat planten en dieren in geïsoleerde gebieden uitsterven en dat gebieden hun ecologische waarde verliezen. De EHS is onderdeel van een Europees ecologisch netwerk en bestaat uit kerngebieden (in Nederland de Natura-2000 gebieden, Beschermde Natuurmonumenten en de Wetlands) of verweven gebieden (gericht op de verweving van landbouw, wonen en natuur) die onderling verbonden worden door ecologische verbindingzones. Ecologische verbindingzones zijn stroken en stukjes natuur die de verspreid liggende natuurgebieden met elkaar verbinden. Op deze manier kunnen dieren en planten zich van het ene naar het andere leefgebied verplaatsen. Met name de kleine populaties die met uitsterven worden bedreigd, blijven hierdoor levensvatbaar. Negatieve invloed op de werking van een verbinding of aantasting van een verbinding dient vermeden en gecompenseerd te worden zodat het netwerk niet verslechterd.

De provincie Gelderland beschermt het Gelders Natuurnetwerk (GNN). Dit is een samenhangend netwerk van bestaande en te ontwikkelen natuur van internationaal, nationaal en provinciaal belang. Dit Gelders Natuurnetwerk bestaat uit alle terreinen met een natuurbestemming binnen de voormalige EHS en bevat tevens een zoekgebied van 7.300 ha voor de te realiseren 5.300 ha nieuwe natuur.

5 AANGETROFFEN EN TE VERWACHTEN BESCHERMDE SOORTEN

5.1 Inleiding

Het voorkomen van planten- en diersoorten in een gebied wordt mede bepaald door de aanwezigheid van geschikt leefgebied. Een soort kan in zijn leefgebied gebruik maken van verschillende plekken om te verblijven. Al deze plekken (biotopen) kunnen een bepaalde functie voor de soort vervullen. In dit hoofdstuk wordt op basis van het aanwezige habitat / verblijfsmogelijkheden samen met verspreidingsgegevens beschreven welke beschermde soorten binnen de onderzoekslocatie kunnen voorkomen. Afhankelijk van de soort wordt ingegaan op de potentiële aanwezigheid van vaste rust- en verblijfplaatsen, foerageergebied en verbindingroutes. In hoofdstuk 6 wordt beoordeeld of de voorgenomen plannen een verstrend effect kunnen hebben op de mogelijk aanwezige beschermde soorten en welke juridische implicaties dit voor het project heeft.

5.2 Vogels

Broedvogels (beschermingscategorie 1 t/m 4)

Broedvogels met een jaarronde bescherming die op erven in het buitengebied van Putten kunnen voorkomen zijn huismus, kerkuil en steenuil.

Tijdens het veldbezoek zijn enkele paartjes (3) huismussen gezien op de onderzoekslocatie. De huismussen bevonden zich op het dak van de woning (figuur 11). Het woonhuis is geschikt als nestlocatie voor de soort wegens de ruimtes onder de dakpannen waar zij kunnen broeden. Onder de golfplaten van de bijgebouwen zijn geen nestresten of sporen aangetroffen. Aangenomen mag worden dat de aangetroffen huismussen broeden onder het dak van de woning. De groenblijvende boom in de tuin kan een functie hebben als gemeenschappelijke slaappleaats en als schuilplaats (zie hoofdstuk 6).

Figuur 11. Huismus op dak woning.

De bijgebouwen op de onderzoekslocatie zijn gecontroleerd op geschiktheid als verblijfplaats en aanwezigheid van sporen van uilen, zoals steenuil en kerkuil, die in de omgeving voorkomen. De bebouwing biedt voor uilen weinig geschikte wegkruipmogelijkheden. Er zijn onder andere geen open nokken aanwezig waar steenuil gebruik van kan maken als nestplaats en geen ruimtes waar kerkuil kan schuilen. De bebouwing is aan de binnenzijde gecontroleerd op verblijfsindicaties (meststrepen, veren en braakballen). Er zijn tijdens het veldbezoek geen indicaties aangetroffen dat steen- of kerkuil gebruik maakt van de bebouwing op de onderzoekslocatie. Wegens het ontbreken van geschikte verblijfslocaties en het ontbreken van sporen is het uitgesloten dat steen- of kerkuil van de bebouwing op de onderzoekslocatie gebruik maakt als vaste rust- of verblijfplaats. Verder blijven de houtwallen langs de perceelsgrenzen gehandhaafd. Uitgezonderd de huismus zijn er geen aanwijzingen gevonden die er op duiden dat de ingreep op de onderzoekslocatie gevolgen kan hebben voor andere vogelsoorten waarvan het leefgebied of nest jaarrond is beschermd.

Broedvogels (beschermingscategorie 5)

De broedvogels die onder de beschermingscategorie 5 vallen zijn voornamelijk holenbroeders, maar ook nesten van ekster, boerenzwaluw en huiszwaluw kunnen jaarrond beschermd zijn. Ten behoeve van de ingreep worden geen bomen gekapt met holtes. In de paardenstalling zijn twee nesten aangetroffen van de boerenzwaluw. Tijdens het veldbezoek is in een schuur eveneens een nest aangetroffen afkomstig van spreeuw. Het gaat hier om slechts enkele nesten van algemene soorten die ook in de directe omgeving (omliggende erven) voldoende broedgelegenheid kunnen vinden. Er zijn derhalve geen bijzondere ecologische omstandigheden die rechtvaardigen dat de nesten van genoemde soorten op de onderzoekslocatie een jaarrond beschermde status zouden moeten hebben.

Overige broedvogels

Door de aanwezigheid van groen en bebouwing zijn er op de onderzoekslocatie eveneens geschikte nestlocaties aanwezig voor algemene vogels als merel, zanglijster en houtduif (zie hoofdstuk 6).

Slaapplaatsen

Sommige vogelsoorten zoals houtduif, kauw en huismus, maar ook ransuilen, maken vooral buiten het broedseizoen gebruik van gemeenschappelijke slaapplaatsen. Meestal wordt hierbij beschutting gezocht in de vorm van dichte begroeiing, hoge bomen, of de veiligheid van open water. Er zijn geen indicaties dat op de onderzoekslocatie een gemeenschappelijke slaapplaats aanwezig is.

5.3 Vleermuizen

Volgens het cursusdictaat "Vleermuizen en Planologie" (Limpens *et al.*, 2010) is de onderzoekslocatie gelegen in een deel van Nederland waar de volgende vleermuissoorten kunnen voorkomen: gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, rosse vleermuis, laatvlieger, gewone grootoorvleermuis, franjestaart, Bechstein's vleermuis, meervleermuis, baardvleermuis en watervleermuis.

Verblijfplaatsen op de onderzoekslocatie

Het woonhuis en de centraal gelegen schuur op de onderzoekslocatie zijn op enkele plekken potentieel geschikt als verblijfplaats voor vleermuizen. Het woonhuis is voorzien van ruimtes onder dakpannen waar vleermuizen kunnen verblijven. Muurdelen van de centraal gelegen schuur zijn voorzien van spouwruimtes met geschikte openingen die potentieel geschikt zijn als verblijfplaats voor vleermuizen (figuur 12). Verder zijn geen geschikte zolderruimtes aangetroffen waar vleermuizen kunnen verblijven. De bebouwing is geschikt als verblijfplaats voor soorten als de gewone dwergvleermuis en laatvlieger. Deze soorten kunnen de bebouwing in principe gebruiken als zomerverblijf, kraamverblijf en als baltsverblijf (zie hoofdstuk 6).

Figuur 12. Muurdeel voorzien van spouw en openingen.

Verblijfplaatsen buiten de onderzoekslocatie

Het is door de onderlinge afstand tot de bebouwing in de omgeving niet aannemelijk dat er in de directe invloedssfeer van de onderzoekslocatie potentiële verblijfplaatsen aanwezig zijn die negatieve invloed kunnen ondervinden van de werkzaamheden.

Foeragerende vleermuizen

Met name de houtsingels langs de randen van de percelen vormen een geschikt foerageerhabitat voor vleermuizen. Door de voorgenomen ingreep zal het aanbod van foerageermogelijkheden niet in het geding komen, er vinden geen kapwerkzaamheden plaats aan de houtwallen. In het kader van de nieuwe plannen wordt wel geadviseerd rekening te houden met verlichting (Hoofdstuk 6)

Vliegroutes

Vleermuizen maken veelal gebruik van lijnvormige (donkere) landschapselementen als houtsingels, beken en lanen om zich te verplaatsen tussen verblijfplaatsen en foerageergebieden. De bomen langs de Tolweg en de houtsingels rond de perceelsranden vormen lijnvormige elementen die door vleermuizen als vliegroute gebruikt kunnen worden. Betreffende lijnvormige structuren worden door de plannen niet aangetast. In het kader van de nieuwe plannen wordt wel geadviseerd rekening te houden met verlichting (Hoofdstuk 6).

5.4 Overige zoogdieren

Licht beschermde soorten

De onderzoekslocatie vormt geschikt habitat voor een aantal soorten grondgebonden zoogdieren. Het gaat daarbij om algemene soorten als egel, bosmuis en rosse woelmuis. Deze soorten kunnen schuilgelegenheid vinden tussen de begroeiing en in de houtwallen rond het erf.

Streng beschermde soorten

De onderzoekslocatie vormt geschikt habitat voor de steenmarter. Putten valt echter buiten het actuele verspreidingsgebied van de soort waardoor de soort niet is te verwachten. Er zijn tijdens het veldbezoek tevens geen indicaties als uitwerpselen en prooiresten aangetroffen die duiden dat de soort van de onderzoekslocatie gebruik maakt.

De hoge bomen op en rond de onderzoekslocatie vormen een geschikt habitat voor de eekhoorn. Ten behoeve van de ingreep worden geen bomen gekapt, uitgezonderd de mogelijke kap van de spar, in de tuin van de woning. Nesten in dichte groenblijvende bomen zijn vanaf de grond niet waarneembaar. Ter plaatse van de boom zijn geen vraatsporen van eekhoorn aangetroffen. Eveneens worden eekhoorns door de bewoners niet gezien. Gelet op het ontbreken van sporen en waarnemingen is het redelijkerwijs uitgesloten dat er een nest van eekhoorn in de te kappen boom aanwezig is.

De das komt volgens de verspreidingsgegevens voor in de omgeving van Putten. De onderzoekslocatie is door het ontbreken van reliëf en/of schuilmogelijkheden ongeschikt als vaste rust- en verblijfplaats door dassen. De onderzoekslocatie zelf is grotendeels verhard. De omliggende percelen kunnen gebruikt worden als foerageergebied door das. Het gebruik van deze percelen blijven ongewijzigd. Verstoring ten aanzien van de das als gevolg van de voorgenomen ingreep is niet aan de orde.

5.5 Reptielen, amfibieën en vissen

Reptielen

Volgens gegevens van RAVON (Tijdschrift RAVON 51, 2013) zijn binnen enkele kilometers rondom de onderzoekslocatie de volgende soorten waargenomen: hazelworm, zandhagedis, levendbarende hagedis.

Reptielen stellen specifieke eisen aan het habitat die betrekking hebben op verschillende factoren. Hazelworm en levendbarende hagedis worden voornamelijk waargenomen op bos- en heideterrein, maar maken ook gebruik van andere habitattypen. In de omliggende houtwallen kunnen incidenteel deze soorten voorkomen. De houtwallen blijven gehandhaafd. Binnen de invloed van de ingreep is geen geschikt habitat voor reptielen aanwezig en worden reptielen niet verwacht.

Amfibieën en vissen

Volgens gegevens van RAVON (Tijdschrift RAVON 51, 2013) zijn binnen enkele kilometers rondom de onderzoekslocatie de volgende soorten waargenomen: kamsalamander, kleine watersalamander, gewone pad, heikikker, poelkikker, bastaardkikker en bruine kikker.

Doordat wateroppervlakten als poelen, waterhoudende sloten en vijvers op de onderzoekslocatie ontbreken zijn voortplantingsmogelijkheden voor amfibieën en het voorkomen van vissen op de onderzoekslocatie uitgesloten. Binnen het erf is geen geschikt landhabitat aanwezig voor amfibieën. Incidenteel kunnen algemene soorten als bruine kikker of gewone pad voorkomen in de tuin van het woonhuis. De houtwallen langs de perceelsranden vormen wel een geschikt landhabitat voor amfibieën. De houtwallen blijven onaangetast waardoor er geen sprake is van aantasting van (belangrijk) landhabitat van amfibieën.

5.6 Ongewervelden

Libellen

Voor libellen geldt dat permanent water nodig is ter voortplanting. Gezien het ontbreken hiervan kan gesteld worden dat deze soortgroep niet in staat is zich in de huidige situatie te vestigen.

Dagvlinders

Beschermde dagvlinders stellen specifieke eisen aan het voortplantingshabitat met waard- en nectarplanten. Het is uitgesloten dat er binnen de onderzoekslocatie geschikt habitat aanwezig is voor een (deel)populatie van een beschermde vlindersoort.

Overige ongewervelden

Overige beschermde ongewervelde soorten, zoals vliegend hert, Europese rivierkreeft en platte schijfhoorn, zijn niet op de onderzoekslocatie te verwachten. Er is geen geschikt habitat voor dergelijke beschermde soorten op de onderzoekslocatie aanwezig.

5.7 Vaatplanten

Aangezien de locatie geheel bestaat uit bebouwing, verharding, tuin, erf en begraasd weiland is het niet te verwachten dat er beschermde of zeldzame plantensoorten op de locatie te vinden zijn. De aanwezigheid van water, de zuurgraad van de bodem, de beschikbare hoeveelheid voedingsstoffen, de hoeveelheid zonlicht en de antropogene beïnvloeding bepalen in hoeverre een groeiplaats voor een bepaalde plant geschikt is. Vanwege de specifieke eisen die de meeste beschermde soorten stellen aan de groeiomstandigheden zijn beschermde vaatplanten op de onderzoekslocatie niet te verwachten.

6 TOETSING AAN WET- EN REGELGEVING

6.1 Inleiding

Als gevolg van de voorgenomen ingreep op de onderzoekslocatie kunnen er overtredingen van verbodsbepalingen uit de Flora- en faunawet optreden of kan er sprake zijn van negatieve gevolgen voor door de wetgever vanuit natuurwetgeving beschermde gebieden. In dit hoofdstuk wordt beschreven voor welke soorten er sprake is van dreigende overtreding van de Flora- en faunawet en overige natuurwetgeving en of met eenvoudige maatregelen overtreding is te voorkomen. Verder wordt beschreven voor welke soorten een vervolgtraject noodzakelijk is, bijvoorbeeld omdat toetsing van de ingreep aan de Flora- en faunawet op basis van de huidige onderzoeksinspanning niet mogelijk is, en wat de eventuele consequenties zijn ten aanzien van vergunningen en ontheffingen.

6.2 Flora- en faunawet

6.2.1 Broedvogels

Algemene soorten

Voor de algemene broedvogelsoorten die op de onderzoekslocatie zijn te verwachten geldt dat, indien het groen buiten het broedseizoen wordt verwijderd, en de sloopwerkzaamheden buiten het broedseizoen worden uitgevoerd, er geen overtredingen plaats zullen vinden met betrekking tot deze soorten. Artikel 11 van de Flora- en faunawet (Het is verboden nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te beschadigen, te vernielen, uit te halen, weg te nemen of te verstoren) is van toepassing. De nesten mogen echter wel worden aangetast wanneer deze op dat moment niet in gebruik zijn. In de Flora- en faunawet wordt geen vaste periode gehanteerd voor het broedseizoen. Globaal kan voor het broedseizoen de periode maart tot half augustus worden aangehouden. Geldend is echter de aanwezigheid van een broedgeval op het moment van ingrijpen.

Jaarrond beschermde broedvogels

De nesten van huismussen zijn het gehele jaar beschermd en vallen onder de beschermingscategorie 2 van vogelnesten. Dit zijn nesten van koloniebroeders die elk seizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing of biotoop. In het kader van artikel 11 van de Flora- en faunawet is het verboden voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van huismussen te beschadigen, te vernielen, weg te nemen of te verstoren. In de context van artikel 11 moet onder het nest ook de inhoud van het nest en de functionele leefomgeving van het nest, voor zover het broed succes van de huismus daar afhankelijk van is worden begrepen.

Er zijn door de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO) voor een aantal diersoorten soortenstandaarden opgesteld. Een soortenstandaard beschrijft de algemene maatregelen die een positief effect hebben op de instandhouding van de soort en die de Rijksdienst zinvol vindt om te treffen. De soortenstandaard heeft geen officiële status, maar het volgen van de maatregelen die worden genoemd geeft meer zekerheid omtrent goedkeuring van een ontheffingsaanvraag. In de soortenstandaarden staan eveneens de onderzoeksmethodieken beschreven om de aan- of afwezigheid van beschermde soorten aan te tonen. De afwezigheid van nesten van huismussen wordt aangetoond middels het uitvoeren van twee veldbezoeken in de periode 1 april tot 15 mei. Tijdens het veldbezoek van de quickscan is de aanwezigheid van 3 paartjes huismussen onder de dakpannen van de te slopen woning vastgesteld waardoor een aanvullend onderzoek niet noodzakelijk is.

Verder geldt dat de groenblijvende spar die mogelijk gekapt wordt naar alle waarschijnlijkheid onderdeel uitmaakt van het leefgebied. Groepen huismussen schuilen en vinden beschutting in de winter in groenblijvende struiken of bomen. Door het treffen van maatregelen zal de functionaliteit van de vaste rust- of verblijfplaats behouden moeten blijven van de huismussen en schade aan individuen moeten worden voorkomen. De maatregelen, vastgelegd in een projectplan, dienen vooraf bij de Rijksdienst Voor Ondernemend Nederland ter goedkeuring worden voorgelegd, middels een ontheffingsaanvraag. Voor het verstoren van een verblijfplaats dient bij jaarrond beschermde broedvogelsoorten (de huismus) een ontheffing te worden aangevraagd. In hoofdstuk 7 zijn alvast enkele maatregelen opgenomen waarbij in de nieuwe situatie rekening kan worden gehouden met de soort.

6.2.2 Vleermuizen

Het woonhuis en de centraal gelegen schuur op de onderzoekslocatie zijn op enkele plekken potentieel geschikt als verblijfplaats voor vleermuizen. De sloop van deze bebouwing zou in geval van aanwezigheid van een verblijfsfunctie van vleermuizen kunnen leiden tot overtreding van de Flora- en faunawet. Alle vleermuissoorten zijn beschermde inheemse diersoorten als bedoeld in artikel 4, lid 1, onder c, van de Flora- en faunawet en is tevens opgenomen in bijlage IV van de EU-Habitatrichtlijn, dier- en plantensoorten van communautair belang die strikt moeten worden beschermd. In de dagelijkse praktijk betekent dit dat vleermuizen vermeld staan op de zogenaamde Tabel 3.

Gelet op de geschiktheid van de te slopen bebouwing op de onderzoekslocatie voor vleermuizen, zal aanvullend onderzoek noodzakelijk zijn om de functie van de bebouwing voor vleermuizen te kunnen vaststellen. Deze informatie is benodigd om vast te kunnen stellen of overtredingen van artikel 9 en 11 van de Flora- en faunawet aan de orde zijn. De vleermuissoorten die onderzocht dienen te worden zijn gewone dwergvleermuis en laatvlieger. Een dergelijk aanvullend onderzoek dient te worden uitgevoerd conform het protocol voor vleermuisonderzoek (Netwerk Groene Bureaus, 2013). Dit houdt in dat er in de periode april tot en met september een aantal veldbezoeken uitgevoerd dienen te worden.

Aan de hand van de resultaten van het aanvullende onderzoek kan worden bepaald of ontheffing noodzakelijk is en welke mitigerende en compenserende maatregelen getroffen kunnen worden. Door het treffen van maatregelen zal de functionaliteit van een rust- of verblijfplaats behouden moeten blijven en schade aan individuen moeten worden voorkomen. De maatregelen, vastgelegd in een activiteitenplan dienen vooraf bij de Rijksdienst Voor Ondernemend Nederland ter goedkeuring worden voorgelegd, middels een ontheffingsaanvraag. Voor het verstoren van een verblijfplaats van de huismus of van vleermuizen dient een ontheffing te worden aangevraagd. In hoofdstuk 7 zijn alvast enkele maatregelen opgenomen waarbij in de nieuwe situatie rekening kan worden gehouden met de soortgroep.

Verder wordt geadviseerd om geen, of zo min mogelijk, verlichting toe te passen langs de randen van de percelen (mogelijk foerageer en vliegroudefunctie vleermuizen) en om armaturen te gebruiken die naar beneden schijnen en daarmee zo min mogelijk strooilicht veroorzaken.

6.2.3 Overige zoogdieren en amfibieën

Voor de te verwachten soorten geldt dat de werkzaamheden mogelijk verstorend kunnen werken. Als gevolg van graafwerkzaamheden kunnen dieren verwond of gedood worden en holen kunnen worden verwijderd. Dit houdt een overtreding van artikel 9 en 11 van de Flora- en faunawet in. Voor de te verwachten soorten geldt bij ruimtelijke ontwikkelingen echter een vrijstelling van de Flora- en faunawet, waardoor geen ontheffing hoeft te worden aangevraagd. Het is echter in het kader van de algemene zorgplicht wel noodzakelijk om voldoende zorg te dragen voor de aanwezige individuen en al het redelijkerwijs mogelijke dient gedaan te worden om het doden van individuen te voorkomen.

Aanwezige dieren moeten de gelegenheid krijgen om veilig weg te komen. Overige maatregelen zijn niet aan de orde.

6.2.4 Overige soort(groep)en

Overtredingen van de Flora- en faunawet ten aanzien van beschermde soorten behorend tot de overige soortgroepen zijn wegens het ontbreken van geschikt habitat/verblijfsmogelijkheden, op basis van verspreidingsgegevens, de aanwezigheid van voldoende alternatieven en/of gezien de aard van de ingreep in dit geval niet aan de orde.

6.3 Gebiedsbescherming

6.3.1 Juridisch Kader

Initiatiefnemers van ingrepen binnen of in de directe nabijheid van de EHS dienen de effecten van de ingreep op kernkwaliteiten en omgevingscondities te onderzoeken. De onderzoekslocatie is gelegen binnen de Groene Ontwikkelingszone. De Groene Ontwikkelingszone (GO) heeft een dubbele doelstelling. Er is ruimte voor verdere economische ontwikkeling in combinatie met een (substantiële) versterking van de samenhang tussen aangrenzende en inliggende natuurgebieden. De GO bestaat uit terreinen met een andere bestemming dan bos of natuur die ruimtelijk vervlochten zijn met het Gelders natuurnetwerk (GNN). Het gaat vooral om landbouwgrond, maar ook om terreinen voor verblijfs- en dagrecreatie, infrastructuur, woningen en bedrijven. Voor initiatieven binnen de Groene Ontwikkelingszone geldt dat ingrepen per saldo natuurwinst zullen moeten opleveren om doorgang te kunnen vinden.

In de Groene Ontwikkelingszone heeft de provincie de volgende doelstellingen:

- De samenhang tussen de natuurgebieden bevorderen en daarmee het Gelders Natuurnetwerk versterken en overgangen tussen natuurbestemmingen en andere functies zoneren;
- ruimte bieden voor de verdere ontwikkeling van functies die hier aanwezig zijn en passen, in het bijzonder de grondgebonden landbouw, het landgoedbedrijf en extensieve openluchtrecreatie;
- kansen bieden voor creatieve functiecombinaties ter versterking van het natuurlijke systeem door een versterking van de kernkwaliteiten van natuur en landschap in combinatie met stedelijke functies waaronder verblijfsrecreatie;
- beschermen van bos;
- specifieke weidevogel- en ganzenfoerageergebieden beschermen.

Vanwege de dubbele doelstelling is er in de GO ruimte voor nieuwe ontwikkelingen en voor een uitbreiding van bestaande bedrijven, woningen en bouwwerken en andere functies. Voor landbouw, het landgoedbedrijf en extensieve openluchtrecreatie ligt hier ontwikkelingsruimte, waarbij de kernkwaliteiten per saldo niet significant worden aangetast.

De algemene kernkwaliteiten voor de Groene Ontwikkelingszone zijn:

- de samenhang met aangrenzende natuurgebieden;
- de aanwezige en nog te ontwikkelen natuurwaarden (in het bijzonder de ecologische verbinding zones);
- de landschappelijke, cultuurhistorische, geomorfologische en archeologische waarden;
- de abiotische kwaliteiten, stilte, donkerte, openheid en 'rust' (omgevingscondities).

De Provincie heeft een aantal deelgebieden aangewezen waarvoor specifieke kernkwaliteiten gelden. De onderzoekslocatie is gelegen binnen het deelgebied Veldbeek-Oldenaller. Hieronder zijn de kernkwaliteiten weergegeven van het deelgebied.

- Samenhang in bos, heide, schraalland, beken en landschapselementen in een gordel tussen de Veluwe en de Utrechtse Heuvelrug;
- vochtig zandgebied met bos, heide en beekdalen;
- verbindingen voor o.a. das, vlinders en reptielen;
- parel Veldbeek: beeksysteem van meerdere takken tussen Veluwe en Nuldernauw: grote diversiteit met o.m. beekbegeleidende bossen, droge en natte heiden, vennen en blauwgraslanden;
- parel Appelse en Kruishaarse Heide: zeldzame vegetaties, reptielen en dagvlinders;
- parel Appelse Beek: beekbegeleidend bos;
- parel Heide op de Hoef: restant van eertijds uitgestrekte heide langs de rand van de Veluwe, met ven en bijzondere soorten, zoals moerasviooltje, gevlekte orchis en klokjesgentiaan. In het ven waterlepelkje, van belang voor reptielen;
- leefgebied das;
- leefgebied steenuil;
- leefgebied kamsalamander;
- mooie essen in de omgeving van Appel;
- weinig bebouwing;
- zeer karakteristiek rechthoekig wegenpatroon (Appelsche en Kruishaarsche heide);
- rust, ruimte en donkerte;
- alle door de Flora- en faunawet of Natuurbeschermingswet beschermde soorten en hun leefgebieden in dit deelgebied.

Ontwikkelingsdoelen natuur en landschap GNN (omvorming, natuurontwikkeling)

- Verder ontwikkelen samenhang in bosjes, heide, landschapselementen, schraallandjes, beken in een gordel tussen de Veluwe en de Utrechtse Heuvelrug (Voorthuizer Poort)
- herstel van broekbossen, vochtige heide en natte schraallanden door uitbreiden natuurareaal en opheffen verdroging

Ontwikkelingsdoelen natuur en landschap Groene Ontwikkelingszone

- Verder ontwikkelen samenhang in bosjes, natuur, landschapselementen, schraallandjes, beken in een gordel tussen de Veluwe en de Utrechtse Heuvelrug (Voorthuizer Poort en evz 24 Meerveld - Erica)
- herstel van beekdalen door vernatting en extensivering gebruik
- behoud/ontwikkeling open essen
- verminderen barrièrewerking N301, N303, A1 en spoorlijn Apeldoorn – Amersfoort

Ecologische verbindingen met evz-model

24. Meerveld - Erica: das, hagedis en vuurvlied; N. Veluwe - landgoederen Veldbeek: das, hagedis, vuurvlied

6.3.2 Toetsing Ecologische Hoofdstructuur/ Gelders Natuurnetwerk

De onderzoekslocatie bevindt zich in een EHS-onderdeel Groene Ontwikkelingszone, en is omgeven door EHS-onderdelen natuur.

In onderhavige situatie kan significante aantasting niet op voorhand worden uitgesloten, waardoor de effecten van deze ontwikkelingen op de kernkwaliteiten, oppervlakte of samenhang van het GNN onderzocht moet worden op basis van de toetsingscriteria van de Omgevingsverordening Gelderland versie 24 september 2014, Provincie Gelderland.

Een ontwikkeling kan een significante aantasting van de kernkwaliteiten tot gevolg hebben, indien deze leidt tot:

1. een vermindering van areaal, samenhang en kwaliteit van bestaande natuur-, bos- en landschapselementen en gebieden die aangewezen zijn voor nieuwe natuur. Onder landschapselementen wordt verstaan o.a. heggen, houtwallen, bosjes, poelen en solitaire bomen;
2. een vermindering van de uitwisselingsmogelijkheden voor planten en dieren tussen de verschillende leefgebieden in delen van het GNN
3. een vermindering van de kwaliteit van het leefgebied van alle soorten waarvoor conform de Flora- en faunawet bij ruimtelijke ontwikkelingen een ontheffing vereist is en als zodanig worden genoemd in de AMvB Vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten Flora- en Faunawet;
4. een vermindering van het areaal van de grote natuurlijke eenheden (aaneengeslotenheid);
5. een belemmering voor het verloop van natuurlijke processen in de grote eenheden;
6. een verstoring van de natuurlijke morfologie, waterkwaliteit, watervoering en verbondenheid met het landschap van water met een natuurbestemming
7. een verandering van de grond- en oppervlaktewateromstandigheden (kwaliteit en kwantiteit) die de voor de natuurdoeltypen gewenste grond- en oppervlaktewatersituatie (verder) aantasten;
8. een verhoging van de niet gebiedseigen geluidsbelasting
9. een toename van de verstoring door licht. Dat betekent dat het plaatsen van nieuwe lichtbronnen zoveel mogelijk voorkomen moet worden en de uitstraling naar de omgeving zo veel mogelijk moet worden beperkt.

Op basis van de beschreven factoren is een analyse gemaakt van de invloed die de ontwikkeling kan hebben op de EHS.

1. Een vermindering van areaal, samenhang en kwaliteit van bestaande natuur-, bos- en landschapselementen en gebieden die aangewezen zijn voor nieuwe natuur. Onder landschapselementen wordt verstaan o.a. heggen, houtwallen, bosjes, poelen en solitaire bomen.

Analyse:

Ten behoeve van de ingreep worden geen landschapselementen verwijderd. De mogelijk te kappen boom heeft binnen de EHS geen opzichzelfstaande functie. De situatie van terreindelen en houtwallen rond de onderzoekslocatie blijven ongewijzigd. Door het realiseren van vervangende nieuwbouw is er daardoor geen sprake van aantasting en daarmee verlies van functionele oppervlakte aan EHS gebied. Van vermindering van areaal, samenhang en kwaliteit van bestaande elementen is daarom geen sprake.

2. Een vermindering van de uitwisselingsmogelijkheden voor planten en dieren tussen de verschillende leefgebieden in delen van het GNN.

Analyse:

De toekomstige bebouwing wordt gesitueerd binnen het huidige bouwvlak. De soorten die (potentieel) voorkomen, kunnen in de toekomstige situatie gebruik blijven maken van de onderzoekslocatie. Hierdoor geldt dat er geen vermindering van de uitwisselingsmogelijkheden voor planten en dieren aangaande de ingreep te verwachten zijn, zodat de onderzoekslocatie en de omliggende EHS gebieden bereikbaar zijn voor planten en dieren.

3. Een vermindering van de kwaliteit van het leefgebied van alle **soorten** waarvoor conform de **Flora- en faunawet** bij ruimtelijke ontwikkelingen een ontheffing vereist is en als zodanig worden genoemd in de AMvB Vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten Flora- en Faunawet.

Analyse:

Er zijn op basis van de quickscan flora en fauna vaste rust- en verblijfplaatsen conform de Flora- en faunawet beschermde soorten (vleermuizen, huismussen) op de onderzoekslocatie te verwachten. In het kader van de Flora- en faunawet is het ten aanzien van de ontwikkeling noodzakelijk om een overtreding op deze soorten te voorkomen en daarmee een vermindering van de kwaliteit van het leefgebied van ontheffingsvereiste flora- en faunawet soorten. Hierdoor is er in de toekomstige situatie geen sprake van een vermindering van de kwaliteit van het leefgebied van soorten waarvoor conform de Flora- en faunawet bij ruimtelijke ontwikkeling een ontheffing is vereist.

4. Een vermindering van het areaal van de **grote natuurlijke eenheden** (aaneengeslotenheid).

Analyse:

Bij grote natuurlijke eenheden worden de grote natuurgebieden bedoeld zoals heideterreinen of bosgebieden (zoals de nabijgelegen Veluwe) die een eenheid vormen. De onderzoekslocatie maakt hiervan geen deel uit. Van vermindering van het areaal van de grote natuurlijke eenheden is door de ingreep op de onderzoekslocatie geen sprake.

5. Een belemmering voor het verloop van **natuurlijke processen** in de grote eenheden.

Analyse:

De onderzoekslocatie is gelegen buiten de grote natuurlijke eenheid de Veluwe. Voor de relatief kleinschalige ingreep op de onderzoekslocatie geldt dat er geen belemmeringen zijn te verwachten voor het verloop van natuurlijke processen op of in de GNN onderdelen.

6. Een verstoring van de natuurlijke morfologie, waterkwaliteit, watervoering en verbondenheid met het landschap van water met een natuurbestemming

Analyse:

Volgens de omgevingsvisie van de provincie Gelderland is op een afstand van circa 120 meter een HEN watergang gelegen. Dit zijn wateren met het hoogste ecologisch niveau. In HEN-wateren komen zeldzame tot zeer zeldzame soorten voor en de ecologische processen zijn er het meest natuurlijk.

Het is uitgesloten dat, gelet op de afstand en de kleinschaligheid van de ingreep er een effect optreedt op de verstoring van de natuurlijke morfologie, watervoering en verbondenheid van het landschap van de HEN watergang die in de omgeving is gelegen. Van sprake van aantasting van kwaliteit van het grondwater is in het kader van de ingreep, het realiseren van nieuwbouw op de onderzoekslocatie, eveneens geen sprake.

7. Een verandering van de grond- en oppervlaktewateromstandigheden (kwaliteit en kwantiteit) die de voor de natuurdoeltypen gewenste grond- en oppervlaktewatersituatie (verder) aantasten.

Analyse:

Volgens de omgevingsvisie van de provincie Gelderland is op een afstand van circa 120 meter een HEN watergang gelegen. Op verdere afstand bevindt zich een gebied dat aangewezen is als natte landnatuur. In dit stadium is het nog niet duidelijk of de nieuwbouw wordt voorzien van kelderruimtes. Op basis van het bodemonderzoek dat voor de locatie is uitgevoerd bevindt het grondwater zich op 1,25 meter onder maaiveld. Indien voor het realiseren van de nieuwbouw het noodzakelijk is om het grondwater te bemalen dient rekening te worden gehouden met de in de omgeving gelegen HEN watergang. Gelet op de afstand van de ligging van de watergang zal er naar alle waarschijnlijkheid geen invloed zijn. Echter wordt geadviseerd indien grondwaterbemaling wordt toegepast, het bemalingsplan voorafgaand te toetsen of deze aannames correct zijn.

8. Een verhoging van de niet gebiedseigen geluidsbelasting

Analyse:

Door de provincie Gelderland zijn stiltegebieden aangewezen. De onderzoekslocatie is niet gelegen in de omgeving van een stiltegebied of stiltebeleidsgebied. Ten aanzien van het aspect stilte geldt dat van een verhoging van de niet gebiedseigen geluidsbelasting door de toekomstige woonfunctie op de onderzoekslocatie geen sprake is.

9. Een toename van verstoring door licht.

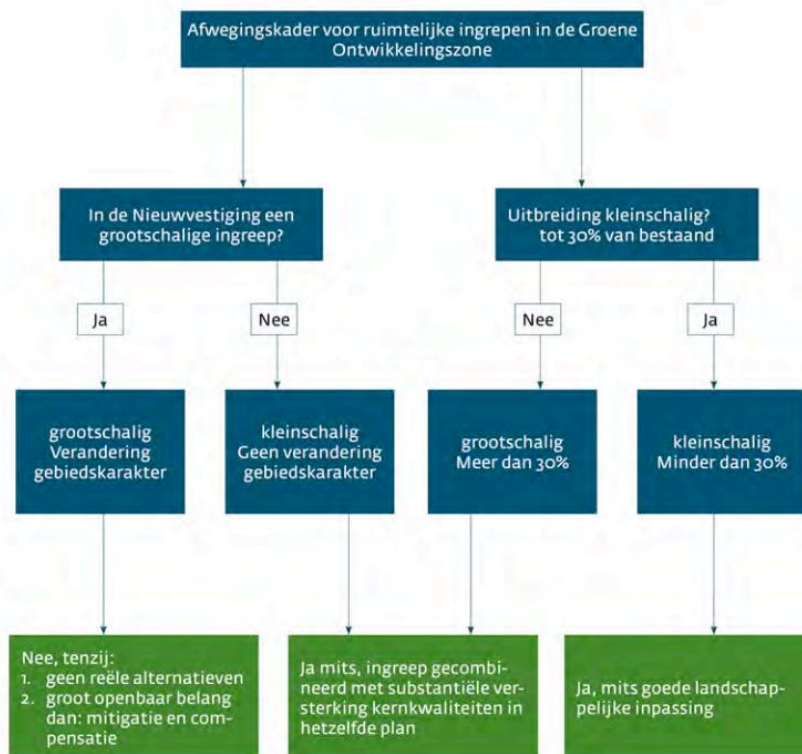
Analyse:

Om overtreding van de Flora- en faunawet te voorkomen in het kader van de ingreep zal rekening gehouden moeten worden met verlichting op de perceelsgrenzen (houtwallen). Hiermee worden ook de effecten van verlichting op belangrijke onderdelen in de EHS voorkomen. Ten aanzien van het aspect donkerte wordt spaarzaam omgegaan met het toepassen van eventuele tuin/ terras verlichting en worden armaturen gebruikt die naar beneden schijnen en daarmee zo min mogelijk strooilight veroorzaken. Er wordt zo min mogelijk verlichting toegepast aan de randen van het perceel (of vloer-muisvriendelijke verlichting), waarmee het aspect donkerte gewaarborgd blijft.

6.4 Algehele conclusie toetsing EHS

Uit de analyse blijkt dat er geen aantasting van de kernkwaliteiten plaatsvindt, mits er rekening wordt gehouden met een tweetal aspecten, waaronder het onttrekken van grondwater en de verlichting van het terrein. Het uitgangspunt van de provincie is dat ingrepen in de Groene Ontwikkelingszone per saldo natuurwinst zullen moeten opleveren om doorgang te kunnen vinden.

In de Groene Ontwikkelingszone (GO, voorheen verwevingsgebied) liggen mogelijkheden voor nieuwe ontwikkelingen onder de voorwaarde dat daarbij extra natuur tot stand komt. Bij de beoordeling wordt gekeken of het nieuwsvestiging of uitbreiding betreft. In onderhavig geval betreft het realiseren van vervangende nieuwbouw. Er is sprake van een grootschalige uitbreiding als een uitbreiding met meer dan 30 procent van de bestaande bestemming geschiedt. Bij een kleinschalige ingreep is een goede landschappelijke inpassing voldoende en bij een grootschalige ingreep zal het plan tot een substantiële versterking van de kernkwaliteiten moeten zorgen. Deze versterkingsmogelijkheden zullen in dat geval verder moeten uitgewerkt in het plan. Omdat het hier gaat om een terrein met een woonbestemming waarbij de nieuwbouw op de locatie van huidige bebouwing en verharding wordt gerealiseerd, kan worden gesteld dat het een kleinschalige ingreep is en een goede landschappelijke inpassing voldoende is om de ingreep binnen de EHS (GO) doorgang te kunnen laten vinden.

Figuur 13. Afwegingskader ruimtelijke ingrepen in de Groene Ontwikkelingszone (verwevingsgebied) (bron: Omgevingsvisie Gelderland).

7 SAMENVATTING EN CONCLUSIES

Econsultancy heeft in opdracht van de familie L. Hoebert een quickscan flora en fauna uitgevoerd aan de Tolweg 9 te Putten in de gemeente Putten.

De quickscan flora en fauna is uitgevoerd in het kader van een bestemmingsplanwijziging.

Het onderzoek heeft tot doel om in te schatten of er op de onderzoekslocatie planten- en diersoorten aanwezig of te verwachten zijn die volgens de Flora- en faunawet een beschermde status hebben en die mogelijk verstoring kunnen ondervinden door de voorgenomen ingreep.

De initiatiefnemer is voornemens de huidige bebouwing op het perceel te slopen waarbij de bedrijfs-woning wordt verplaatst, vervolgens zal er 1 extra woning met bijgebouwen worden gerealiseerd. De bebouwing wordt gerealiseerd binnen het huidige bouwblok. Ten behoeve van de ingreep worden geen bomen gekapt en vinden geen dempwerkzaamheden plaats. Mogelijk dat de solitaire boom in de tuin van het woonhuis wordt gekapt.

De aanwezigheid van geschikt habitat op de onderzoekslocatie voor de verschillende soorten en soortgroepen is weergegeven in tabel V. In de tabel is samengevat of de voorgenomen ingreep mogelijk verstorend kan werken en wat de consequenties zijn voor eventuele vervolgstappen, zoals soortgericht nader onderzoek of vergunningtrajecten.

Tabel V. Overzicht geschiktheid onderzoekslocatie voor soortgroepen en te nemen vervolgstappen

Soortgroep		Geschikt habitat	Ingreep verstorend	Nader onderzoek	Ontheffings-aanvraag	Bijzonderheden / opmerkingen
Broedvogels	algemeen	ja	mogelijk	nee	nee	Het verwijderen van nestgelegenheden buiten het broedseizoen uitvoeren.
	jaarrond beschermd	ja	ja	nee	ja	Maatregelen huismus. Voor het verstoren van een verblijfplaats dient voor de huismus een ontheffing te worden aangevraagd.
Vleermuizen	verblijfplaatsen	ja	mogelijk	ja	mogelijk	Aanvullend onderzoek vleermuizen periode half april t/m september.
	foerageergebied	minimaal	nee	nee	nee	Aandacht verlichting op houtwallen
	vliegroues	ja	nee	nee	nee	Aandacht verlichting op houtwallen.
Grondgebonden zoogdieren		minimaal	mogelijk	nee	nee	Aandacht voor zorgplicht ten aanzien van algemene soorten.
Amfibieën		minimaal	mogelijk	nee	nee	Aandacht voor zorgplicht ten aanzien van algemene soorten.
Reptielen		nee	nee	nee	nee	-
Vissen		nee	nee	nee	nee	-
Libellen en dagvlinders		nee	nee	nee	nee	-
Overige ongewervelden		nee	nee	nee	nee	-
Vaatplanten		nee	nee	nee	nee	-
Gebiedsbescherming		Gebied aanwezig	Ingreep verstorend	Nader onderzoek	Vergunning-plicht	
Natura 2000		460 meter	nee	nee	nee	-
EHS		locatie bevindt zich in EHS	nee*	nee	nee	*De kernkwaliteiten van de EHS worden niet aangetast mits er aan enkele voorwaarden wordt voldaan. Een goede landschappelijke inpassing is voldoende om de ingreep binnen de EHS (OG) doorgang te kunnen laten vinden.

Vrijblijvende aanbevelingen

Om de biodiversiteit te verhogen is het zinvol om de toekomstige beplantingskeuze af te stemmen op vogels en insecten, zoals wilde bijen en vlinders. Met name met de Nederlandse wilde bijen gaat het slecht. Insecten zijn ook een voedselbron voor vleermuizen en vogels. Gekozen kan worden voor plantmateriaal ingericht met besdragende en insecten aantrekkende (zoveel mogelijk inheems) struiken zoals bijvoorbeeld sleedoorn, eenstijlige meidoorn, hazelaar, bottelroos, vlinderstruik, peperboom, of een heideachtige beplanting. Ook kan gekozen worden voor bloemrijke randen. Bloemrijke randen (figuur 14) kunnen gerealiseerd worden door ze in te zaaien met een tweejarig kruidenmengsel (1 keer per jaar maaien in het najaar).

Figuur 14. Voorbeeld bloemrijke rand.

Huismus

De huismus is op de onderzoekslocatie als broedvogel aangetroffen. In het ontwerp van de nieuwbouw kan alvast rekening worden gehouden met mitigerende maatregelen voor de soort.

Dit kan door het aanbrengen van vogelvides. De vogelvide biedt huismussen een veilige nestplek onder de dakpannen. Het product wordt aangebracht bij de onderste rij pannen op het dak ter hoogte van de dakvoet. De vogelvide voldoet aan de eisen zoals gesteld in het Bouwbesluit.

Er kunnen nestlocaties in de vorm van koloniekasten (2 nestmogelijkheden per kast, figuur 15) worden ingemetseld in afwisselende windrichtingen, bovenaan de gevels van de nieuwbouw. Indien dit niet mogelijk is kunnen ook “losse” kasten geplaatst worden aan de gevels (figuur 16).

Figuur 15. Ingemetselde kast huismus (bron Vivara).

Figuur 16. Nestkast huismus (bron Vivara).

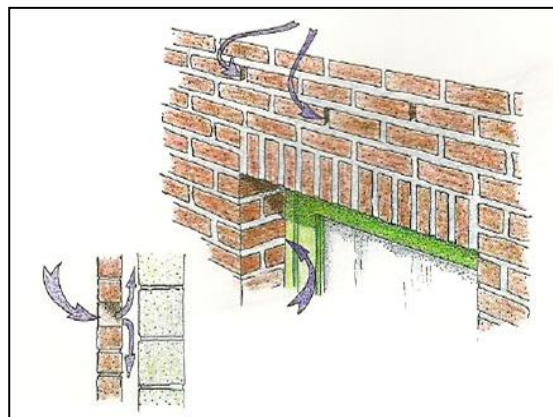
Door het toepassen van groenblijvend plantmateriaal zoals liguster, hult en taxus, kunnen vogels, zoals de huismus, op de planlocatie slaapgelegenheid blijven vinden.

Vleermuizen

De huidige bebouwing is potentieel geschikt voor vleermuizen. In het ontwerp van de nieuwbouw kan alvast rekening worden gehouden met mitigerende maatregelen voor de soortgroep.

Indien in de nieuwe situatie (één van de gebouwen) spouwruimtes worden toegepast dan kunnen deze geschikt worden gemaakt voor vleermuizen. Dit kan worden bewerkstelligd door het aanbrengen van open stootvoegen (circa 2/3 cm breed) op minimaal 3 meter hoogte.

De ruimte achter en boven deze open stootvoegen (minimaal 50 bij 80 centimeter) mag niet worden opgevuld met isolatiemateriaal. De spouwruimte kan geïsoleerd worden met isolatieplaten.

Figuur 17. Voorbeeld toegang tot de luchtspouw is een eenvoudige maatregel om nieuwbouw geschikt te maken (bron: vleermuizeninfo.be).

Daarbij dienen de platen opgeruwd te worden of middels een stevig kunststof gaas met een maaswijdte van 3 tot 10 mm te bevestigen. Indien glaswol (e.d.) wordt gekozen als isolatiemateriaal wordt een dunne ruwe plaat tegen het isolatiemateriaal aangebracht, bijvoorbeeld houtwolcement. Noodzakelijk is dat er een spouwruimte (luchtspouw) van minimaal 2,5 tot 5 centimeter aanwezig blijft tussen de buitenmuur en de isolatie en dat vleermuizen houvast hebben. Vleermuizen kunnen jaarrond verblijven in de spouw. In figuur 17 is een voorbeeld opgenomen van de maatregel.

De verblijfplaatsen kunnen worden gerealiseerd op de hoeken, zodat de vleermuis zich binnendoor van de ene kant naar de andere kant kan verplaatsen (meerdere microklimaten). Verder dienen de open stootvoegen onverlicht te blijven en niet worden voorzien van bijenbekjes.

Opgemerkt wordt dat vleermuizen door mensen soms als eng of vervelend kunnen worden beschouwd. Dit onderwerp wordt hierbij aangestipt omdat bij nieuwbouwprojecten vaak sprake is van nieuwe, onwettende bewoners. Gewone dwergvleermuizen zijn ongevaarlijk. In een woning knagen ze niets aan en produceren ze geen hinderlijke ontlasting. Het is een fabel dat ze in haren vliegen, door hun ultrasone echolocatie zullen ze nooit zomaar ergens tegenaan vliegen. Vleermuizen zijn juist nuttig, ze vangen grote hoeveelheden insecten weg, waaronder muggen.

Verblijfplaatsen voor vleermuizen zijn vrij eenvoudig te realiseren door het aanbrengen van gevelbetimmeringen. Wanneer gevelbetimmering, zoals boeiborden en daklijsten niet strak op de gevel aansluiten kunnen ze onbedoeld als vleermuiskast dienen. Met latjes kunnen de betimmeringen zodanig worden bevestigd, dat een tussenruimte ontstaat van ongeveer 2,5 centimeter. De onderzijde van de betimmeringen kan dan toegang bieden tot de ruimte daarachter. Hierdoor ontstaan goede mogelijkheden voor vleermuizen om te verblijven. De voorzieningen voor vleermuizen kunnen worden gerealiseerd op circa 3 tot 5 meter hoogte op verschillende windrichtingen op donkere plekken.

Steenuil

De steenuil is op de onderzoekslocatie niet als broedvogel aangetroffen. De onderzoekslocatie en de directe omgeving vormt echter geschikt leefgebied voor deze soort. Met een geringe inspanning, bijvoorbeeld door het plaatsen van een steenuilnestkast, kan de onderzoekslocatie deel gaan uitmaken van het broedbiotoop van deze soort. Gelet op het steeds verder verdwijnen van broedgelegenheid voor deze soort zal deze relatief eenvoudige maatregel een positief effect op de soort in de omgeving kunnen hebben.

Voor meer informatie over natuurvriendelijke maatregelen kunt u de site www.vivara.nl raadplegen.

GERAADPLEEGDE BRONNEN

Literatuur

- Creemers, R.C.M. & J.J.C.W. van Delft (RAVON) (red.) 2009. De amfibieën en reptielen van Nederland. Nederlandse Fauna 9. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, Leiden / European Invertebrate Survey - Nederland, Leiden.
- van Delft, J., A. de Bruin & P. Frigge 2013. Waarnemingenoverzicht 2012. RAVON Tijdschrift 51, 15(5): 119-132.
- van Harxen, R. & P. Stroeken 2011. De Steenuil. KNNV Uitgeverij, Utrecht.
- van Heusden, W.R.M. & S.J. Vreugdenhil 2008. Handreiking Flora- en faunawet. Dienst Landelijk Gebied, Den Haag.
- Limpens, H., J. Regelink & R. Koelman 2010. Vleermuizen en planologie. Zoogdiervereniging, Nijmegen.
- Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit 2005. Buiten aan het werk? Houd tijdig rekening met beschermde dieren en planten! De Flora- en faunawet in de praktijk; informatie over vrijstellingen, ontheffingen en gedragscodes. Ministerie van LNV, Den Haag.
- SOVON Vogelonderzoek Nederland 2002. Atlas van de Nederlandse broedvogels 1998-2000. Nederlandse fauna 5. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey-Nederland, Leiden.
- Spitzen - van der Sluijs, A.M., G.W. Willink, R. Creemers, F.G.W.A. Ottburg, R.J. de Boer, P.M.L.Pfaff, W.W. de Wild, D.J. Stronks, R.J.H. Schröder, M.T. de Vos, D.M. Soes, P. Frigge & P.J.H. Struijk 2007. Atlas reptielen en amfibieën in Gelderland 1985 - 2005. Stichting RAVON, Nijmegen.

Websites

- www.ravon.nl (soortgegevens amfibieën, reptielen en vissen)
- www.rijksoverheid.nl (natuurwetgeving)
- www.mijn.rvo.nl (natuurwetgeving)
- www.rvo.nl (nationale natuurwetgeving en soortenstandaards)
- www.sovon.nl (soortgegevens vogels)
- www.zoogdiervereniging.nl (soortgegevens zoogdieren)
- www.gelderland.nl (GNN en beschermde gebieden in Gelderland)

Verklarende woordenlijst

Projectplan

Een projectplan dient als begeleidend document voor een ontheffingsaanvraag. In het projectplan zijn maatregelen verwoord waarmee de functionaliteit van een rust- of verblijfplaats van een beschermde soort behouden blijft en schade aan individuen wordt voorkomen.

Externe werking

Niet alleen activiteiten in een Natura 2000-gebied/EHS hebben invloed op de staat van instandhouding van het gebied, ook activiteiten buiten het gebied kunnen de natuurwaarden in een gebied beïnvloeden. Dit wordt "externe werking" genoemd. Er bestaat geen ruimtelijke grens voor externe werking: bepalend zijn de effecten op de instandhoudingsdoelstellingen van de soorten en habitattypen in het Natura 2000-gebied/ EHS, ongeacht de afstand tot het beschermde gebied.

Expert Judgement

Inschatting van een deskundige op grond van zijn kennis en ervaring.

Foerageerhabitat

Het gebied waarbinnen een soort voedsel zoekt.

Foerageren

Zoeken en vinden van voedsel door dieren (jachtgebied).

Functioneel leefgebied

Hiermee wordt het gebied dat is benodigd om de functionaliteit van een voortplantingsplaats of van een vaste- rust of verblijfplaats te behouden. Een nestlocatie of voortplantingsplaats kan bijvoorbeeld alleen succesvol functioneren, wanneer er voldoende habitat (schuilgelegenheid, voedsel etc.) van voldoende kwaliteit aanwezig is om te kunnen paren, eieren te leggen en jongen groot te brengen.

Gunstige staat van instandhouding

Er is sprake van een gunstige staat van instandhouding van een soort of habitatype als de omstandigheden waarin de soort of het habitatype voorkomt perspectief bieden op een duurzaam voortbestaan van die soort of dat habitatype.

Habitat

Omvat de plaatsen waar een bepaald organisme voorkomt doordat de abiotische en biotische factoren (niet levende en levende natuur) van die plaatsen voldoen aan de eisen en toleranties die het organisme stelt om te kunnen overleven, groeien en zich voortplanten.

Kraamverblijfplaats

Voortplantingsplaats van vleermuizen. Het gaat hierbij vaak om de vrouwelijke exemplaren van een kolonie (ook wel kraamgroep genoemd) die gezamenlijk hun jongen grootbrengen. De aantallen vleermuizen in een kraamgroep kunnen lopen tot meerdere honderden exemplaren.

Landschappelijk inpassingsplan

Het inpassen van ruimtelijke ontwikkelingen in het buitengebied middels een ontwerp van de groenvoorziening, dat voldoet aan het beleid ten aanzien van ruimtelijke kwaliteit. Hierdoor wordt zorg gedragen dat een ruimtelijke ontwikkeling past in het landschap.

Landhabitat

Amfibieën zijn voor de voortplanting afhankelijk van water. Buiten de voortplantingsperiode maakt de soortgroep gebruik van landhabitat als onderdeel van het leefgebied. Landhabitat voor amfibieën omvat onder andere structuurrijke of opgaande vegetatie zoals (loof)bos, houtwallen, struikgewas, heide, ruigtekruiden, vegetaties en moeras.

Mitigerende maatregelen

Maatregelen die negatieve effecten bij een ingreep voorkomen of reduceren.

Omgevingscheck

Een omgevingscheck wordt uitgevoerd bij verlies van leefgebied van een jaarrond beschermde functie van een soort die door een ingreep (tijdelijk) verloren gaat. De omgeving van de ingreep wordt door een ter zake deskundige beoordeeld op aanwezigheid van voldoende alternatief leefgebied en/of potentiële verblijfplaatsen.

Ontheffing

De Flora- en faunawet is gemaakt om planten- en diersoorten die vrij in het wild leven te beschermen. Om deze kwetsbare soorten te beschermen bevat de Flora- en faunawet een aantal verbodsbepalingen. Onder bepaalde voorwaarden mogen de activiteiten wel doorgaan, daarvoor kan een ontheffing benodigd zijn. Een ontheffing is een besluit waarbij in een individueel concreet geval een uitzondering op een wettelijk verbod wordt gemaakt.

Paarverblijfplaats

Dit is een verblijfplaats die hoofdzakelijk in het najaar (september/oktober) door vleermuizen worden gebruikt om te paren. Eén mannetje kan een dergelijke verblijfplaats met meerdere vrouwtjes delen. In de omgeving van de paarverblijfplaats wordt veelal door het territoriale mannetje middels baltsvluchten getracht vrouwtjes aan te lokken.

Populatie

Een biologische populatie is een groep individuen van dezelfde soort die zich onderling voortplant en als zodanig geïsoleerd is van andere zulke groepen.

Rode Lijst

Rode Lijsten laten zien welke soorten zijn verdwenen en welke soorten in een gebied sterk zijn achteruitgegaan of zeldzaam zijn. Er bestaan verschillende Rode Lijsten. Voor vogels, voor zoogdieren, planten, paddenstoelen, insecten en voor allerlei andere soortgroepen. Rode Lijsten hebben geen officiële juridische status. Plaatsing op de lijst maakt een dier dus nog geen 'beschermde diersoort' in de zin van de Flora- en faunawet. De Rode Lijsten hebben in de praktijk wel een belangrijke signaleringfunctie. Door de Rode Lijst te raadplegen, kunnen alle instellingen die met natuurbehoud te maken hebben rekening houden met bedreigde soorten.

Significant negatief effect

Een effect is in het kader van de Natuurbeschermingswet 1998 significant als de instandhoudingsdoelen van het Natura 2000-gebied dreigen te worden aangetast.

Het begrip 'significant' staat centraal in de toepassing van het beschermingsregime voor Natura 2000-gebieden bij zowel vaststelling van beheerplannen als de vergunningverlening. Het bepaalt of een uitvoerige toetsing, een zogenaamde passende beoordeling, moet worden uitgevoerd. Indien als gevolg van een ingreep de toekomstige oppervlakte habitat of leefgebied, aantal van een soort of kwaliteit van een habitat lager zal worden dan zoals bedoeld in de instandhoudingsdoelstelling, dan kan sprake zijn van significante gevolgen. Voor het goede begrip, de soorten hoeven er niet te zitten, het gebied moet geschikt zijn voor de soorten.

Vaste rust- of verblijfplaats

Een plek binnen het leefgebied van een soort die essentieel is voor de levenscyclus van een individu. De Flora- en faunawet omschrijft niet exact wat een vaste rust- of verblijfplaats is. Dit is soortafhankelijk.

Vliegroute

Een vaste route die door vleermuizen wordt gebruikt tussen de verblijfplaatsen naar foerageergebieden.

Winterverblijfplaats

Verblijfplaats die gebruikt wordt om de periode van winterrust te overbruggen. Voor vleermuizen zijn dit vorstvrije, maar koele en vochtige plekken. Er kans sprake zijn van massaverblijfplaatsen, verblijfplaatsen van kleine groepen of één of enkele individuen.

Zomerverblijfplaats

Is een vleermuisverblijfplaats anders dan een kraamverblijf. Buiten de kraamperiode worden deze door vrouwtjes gebruikt, binnen de kraamperiode door individuele mannetjes.

Econsultancy is een onafhankelijk adviesbureau. Wij bieden realistisch advies en concrete oplossingen voor milieuvraagstukken en willen daarmee een bijdrage leveren aan een duurzaam en verantwoord gebruik van onze leefomgeving.

Diensten

Wij kunnen u van dienst zijn met een uitgebreid scala aan onderzoeken op het gebied van bodem, waterbodem, water, archeologie, ecologie en milieu. Op www.econsultancy.nl vindt u uitgebreide informatie over de verschillende onderzoeken.

Werkwijze

Inzet en professionele betrokkenheid kenmerkt onze diensten. De verantwoordelijke projectleider is het eenduidige aanspreekpunt voor de klant en draagt zorg voor alle aspecten van het project: kwaliteit, tijd, geld, communicatie en organisatie. De kernwaarden deskundig, vertrouwd, betrokken, flexibel, zorgvuldig en vernieuwend zijn een belangrijke leidraad in ons handelen.

Kennis

Het deskundig begeleiden van onze opdrachtgevers vraagt om betrokkenheid bij en kennis van de bedoelingen van de opdrachtgever. Het vereist ook gedegen en actuele vakinhoudelijke kennis. Alle beschikbare kennis wordt snel en effectief ingezet. De medewerkers vormen ons belangrijkste kapitaal. Persoonlijke en inhoudelijke ontwikkeling staat centraal want het werk vraagt steeds om nieuwe kennis en nieuwe verantwoordelijkheden.

Creativiteit

Onze medewerkers zijn in staat om buiten de geijkte kaders een oplossing te zoeken met in achtneming van de geldende wet- en regelgeving. Oplossingen die bedoeld zijn om snel en efficiënt het doel van de opdrachtgever te bereiken.

Kwaliteit

Er wordt continue gestreefd naar het verhogen van de professionaliteit van de dienstverlening. Het leveren van diensten wordt intern op een dusdanige wijze georganiseerd dat het gevraagde resultaat daadwerkelijk op een zo effectief en efficiënt mogelijke wijze wordt voortgebracht. Hierbij staat de klanttevredenheid centraal. Het kwaliteitssysteem van Econsultancy voldoet aan de NEN-EN-ISO 9001: 2008. Tevens is Econsultancy gecertificeerd voor diverse protocollen en beoordelingsrichtlijnen.

Opdrachtgevers

Econsultancy heeft sinds haar oprichting in 1996 al meer dan tienduizend projecten uitgevoerd. Projecten in opdracht van particulier tot de Rijksoverheid, van het bedrijfsleven tot non-profit organisaties. De projecten kennen een grote diversiteit en hebben in sommige gevallen uitsluitend een onderzoekend karakter en zijn in andere gevallen meer adviserend. Steeds vaker wordt onderzoek binnen meerdere disciplines door onze opdrachtgevers verlangd. Onze medewerkers zijn in staat dit voor de opdrachtgever te coördineren en zelf (deel)onderzoeken uit te voeren. Ter illustratie van de veelvoud en veelzijdigheid van de projecten in de werkvelden bodem, waterbodem, ecologie, archeologie, water en milieu kunnen uitgebreide referentielijsten worden verschaft.

Vestiging Limburg

Rijksweg Noord 39
6071 KS Swalmen
Tel. 0475 - 504961
Swalmen@econsultancy.nl

Vestiging Gelderland

Fabriekstraat 19c
7005 AP Doetinchem
Tel. 0314 - 365150
Doetinchem@econsultancy.nl

Vestiging Brabant

Rapenstraat 2
5831 GJ Boxmeer
Tel. 0485 - 581818
Boxmeer@econsultancy.nl

